

Γεωβοτανικές & Βιογεωχημικές διασκοπήσεις

Γεωβοτανική

- Παρατήρηση χωρικής μεταβολής ειδών βλάστησης ή μορφολογικών χαρακτηριστικών φυτών
- Χρήση μεθόδων τηλεανίχνευσης
- Φυτικοί δείκτες → ιδιαίτερα είδη που περιορίζονται σε ορισμένο γεωλογικό υπόβαθρο (πέτρωμα ή τύπος μεταλλοφορίας)
  - Τοπικοί ή παγκόσμιοι
  - Πρωτογενείς ή δευτερογενείς

Viola calaminaria (υπερσυσσωρευτής ψευδαργύρου)-
Εικόνα από περιοχή της Χαλκιδικής

Μεθοδολογία γεωβοτανικών διασκοπήσεων

- Χαρτογράφηση παραμέτρων εμφάνισης ειδών βλάστησης με βάση δειγματοληπτικά τετράγωνα (quadrats) καθορισμένων διαστάσεων.
- Παράμετροι προς χαρτογράφηση →
  - Πυκνότητα
  - Οριζόντια κάλυψη
  - Κατακόρυφη ζώνωση
  - 'Κοινωνικότητα' (εμφάνιση σε άτομα ή ομάδες)
  - Ζωτικότητα
  - Περιοδικότητα άνθισης, καρποφορείας

Φυτικές κοινότητες υπερσυσσωρευτών μετάλλων

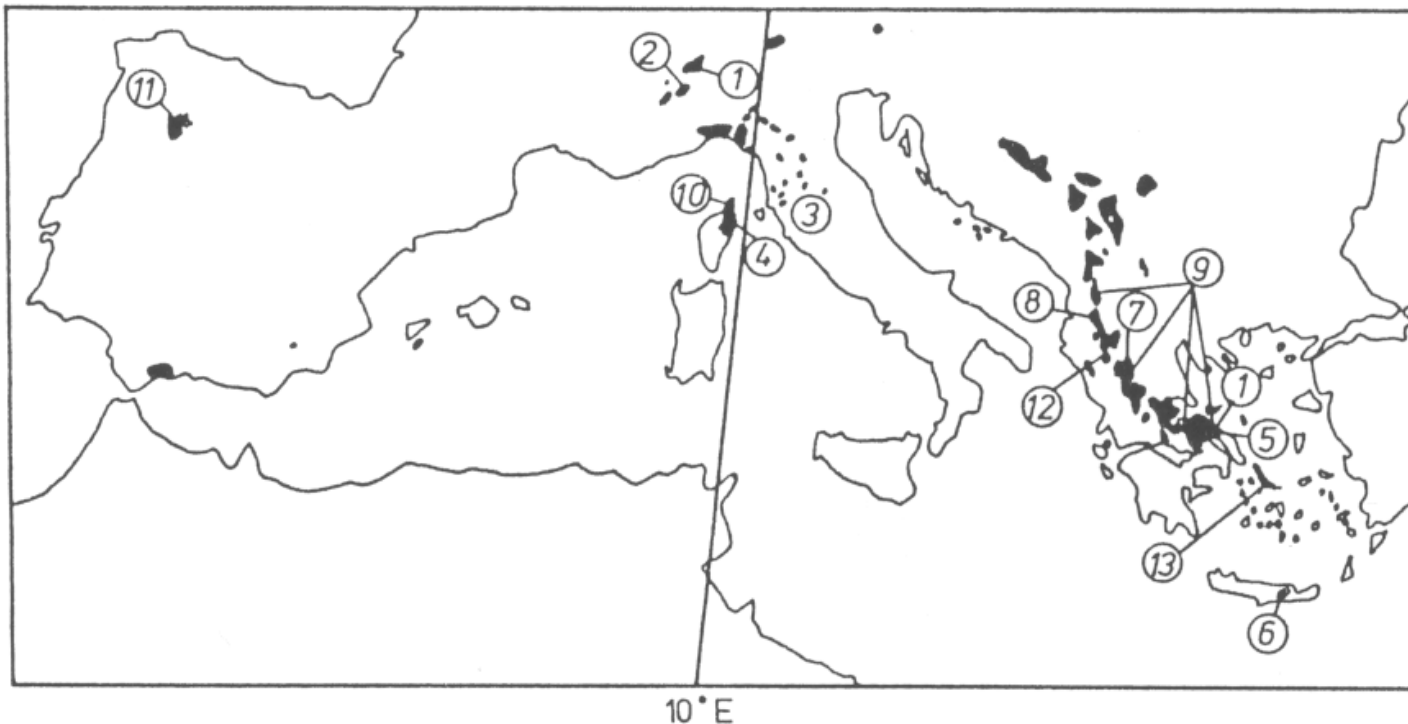
1. Χλωρίδα υπερβασικών
2. Χλωρίδα σουλφιδίων χαλκού/ μολύβδου/ ψευδαργύρου
3. Χλωρίδα σελινίου
4. Χλωρίδα μεταλλοφορίας χαλκού/ κοβαλτίου (Κεντρική Αφρική)

Table 3.2 Typical mean elemental concentrations ($\mu\text{g/g}$ [ppm] dry weight) in "normal" and hyperaccumulator plants.

Element	Normal in background	Normal in mineralisation	Hyperaccumulator plant
Cadmium	0.1	2	100
Cobalt	1	3	5000
Copper	10	20	5000
Manganese	400	1000	10000
Nickel	3	20	5000
Selenium	0.1	1	1000
Zinc	70	100	10000

After: Brooks (1983).

Alyssum: Υπερσυσσωρευτής Ni

Fig.3.16. Ultramafic rocks (black) and the distribution of *Alyssum* nickel hyperaccumulators in Southern Europe. 1 - *A.alpestre*, 2 - *A.argenteum*, 3 - *A.bertolonii*, 4 - *A.corsicum*, 5 - *A.euboicum*, 6 - *A.fallacinum*, 7 - *A.heldreichii*, 8 - *A.markgrafii*, 9 - *A.murale*, 10 - *A.robertianum*, 11 - *A.pintodasilvae*, 12 - *A.smolikanum*, 13 - *A.tenium*, 14 - *A.malacitanum*.

After: Brooks (1987).

Πληθυσμός *Thlaspi* σε σωρούς μεταλλευτικών αποβλήτων στην Χαλκιδική

Πλεονεκτήματα & μειονεκτήματα γεωβοτανικής

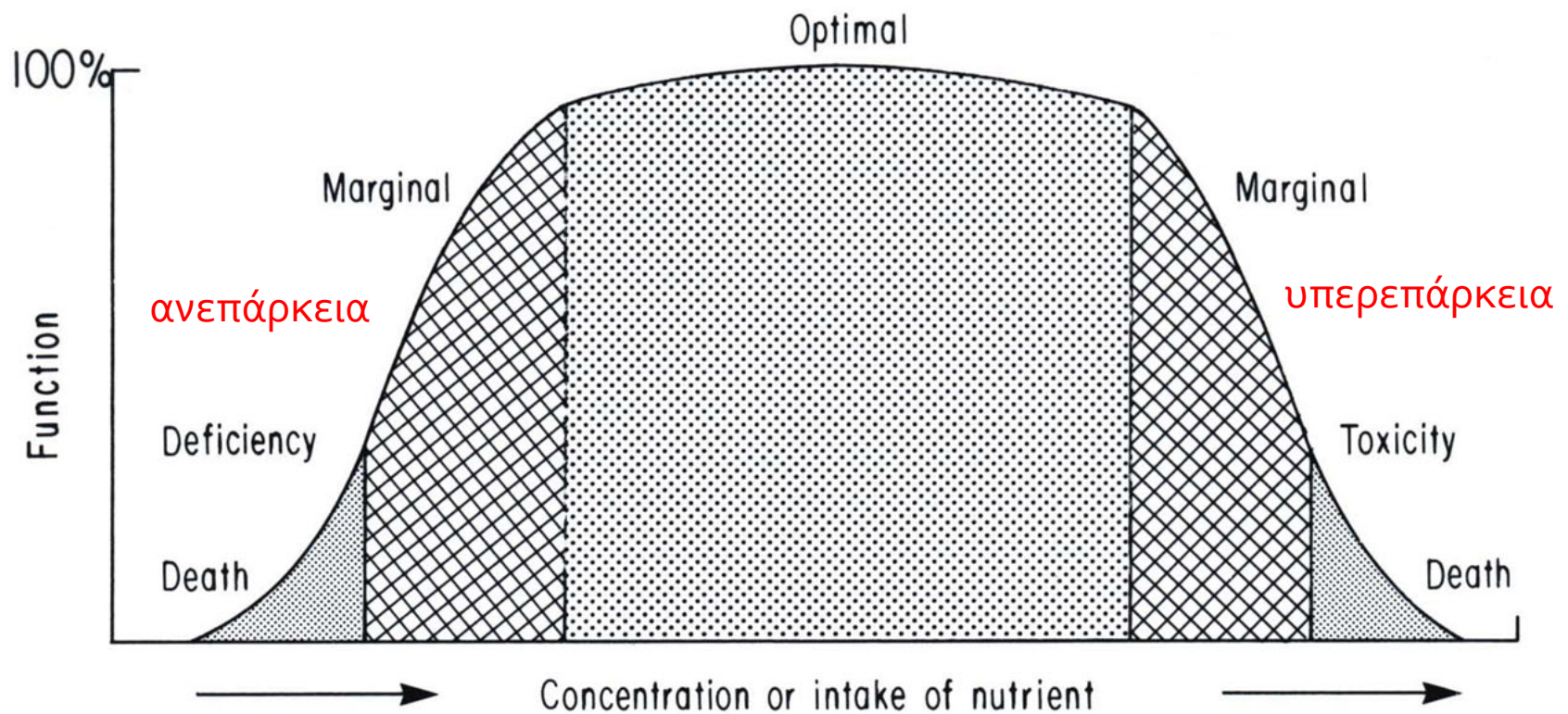
+	-
Χαμηλό κόστος	Απαιτείται εμπειρία ερευνητή
Εφαρμογή σε πλήθος πετρωμάτων-μεταλλευμάτων	Τοπική εφαρμογή
Συνδυασμός με αέριες μεθόδους	Εποχιακός περιορισμός
Ανίχνευση μεταλλευμάτων χωρίς επιφανειακή έκφραση	Εφαρμογή μόνο σε περιοχές ευνοϊκής βλάστησης

Βιογεωχημικές διασκοπήσεις

- Χημική ανάλυση ειδών βλάστησης και προσδιορισμός συγκέντρωσης μετάλλων στο έδαφος
- Βιογεωχημικός κύκλος στοιχείων →
  - Μακροθρεπτικά (H, O, N, P, S, Cl, C, K, Ca, Mg)/ Μικροθρεπτικά (Fe, Cu, Mn, Zn, B, Mo, Ni, Cr)
  - Τοξικά ή σε περιπτώσεις τοξικά (Ag, Be, Cu, Hg, Sn, Co, Ni, Pb, As, Sb, Se, Te, La, Ce, K, Li, Sr)

Επίδραση συγκέντρωσης απαραίτητων ιχνοστοιχείων στη βιολογική λειτουργία των οργανισμών

from Meretz, W. The essential trace elements. *Science* **213**:1332 (1981).

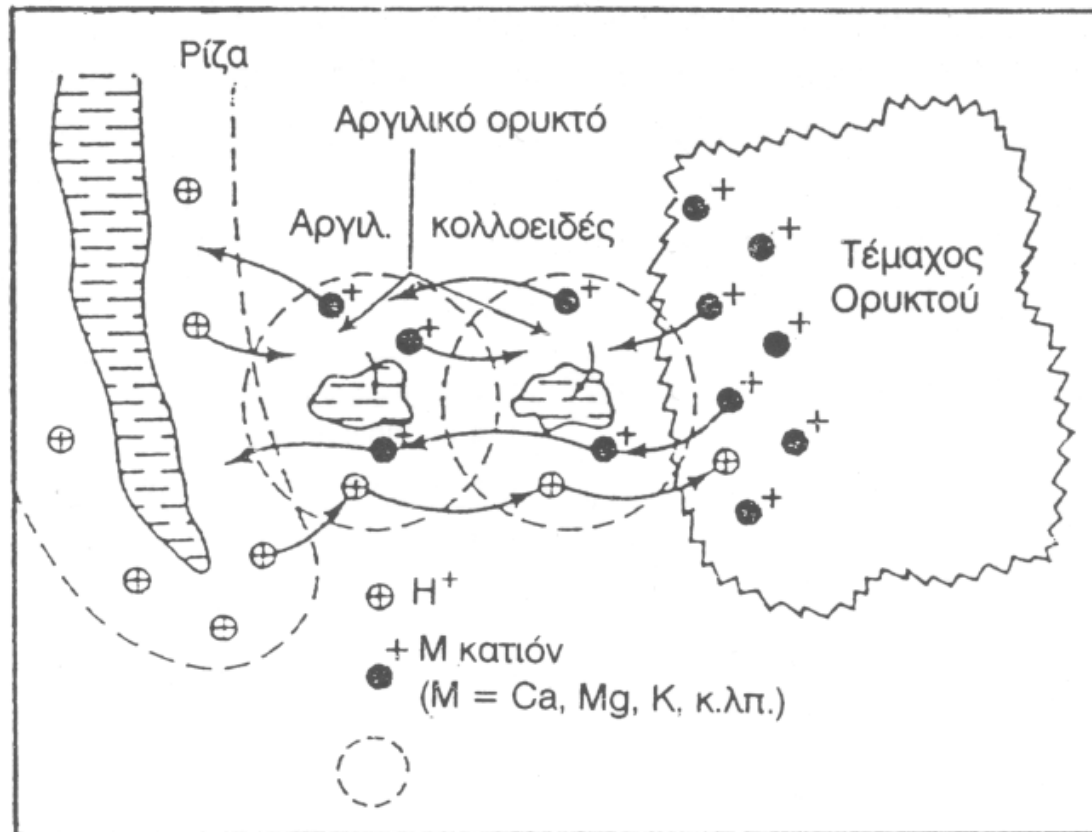
Συντελεστής βιολογικής απορρόφησης

$$BAC = C_p/C_s,$$

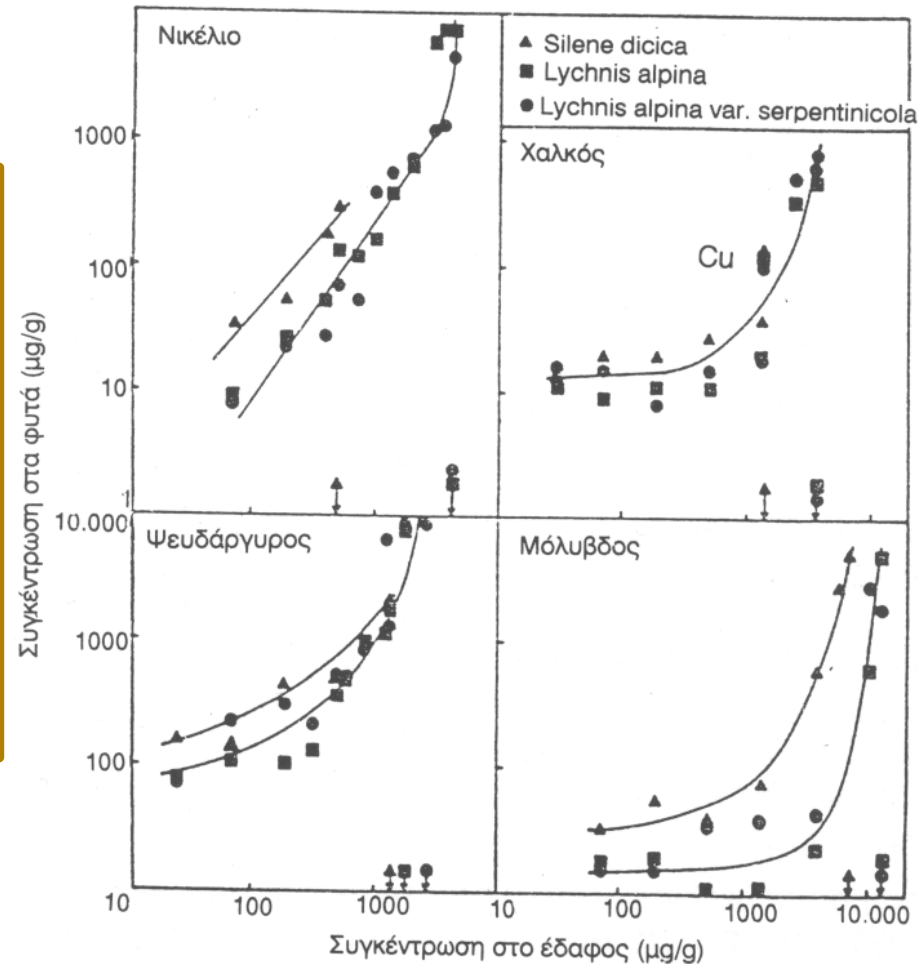
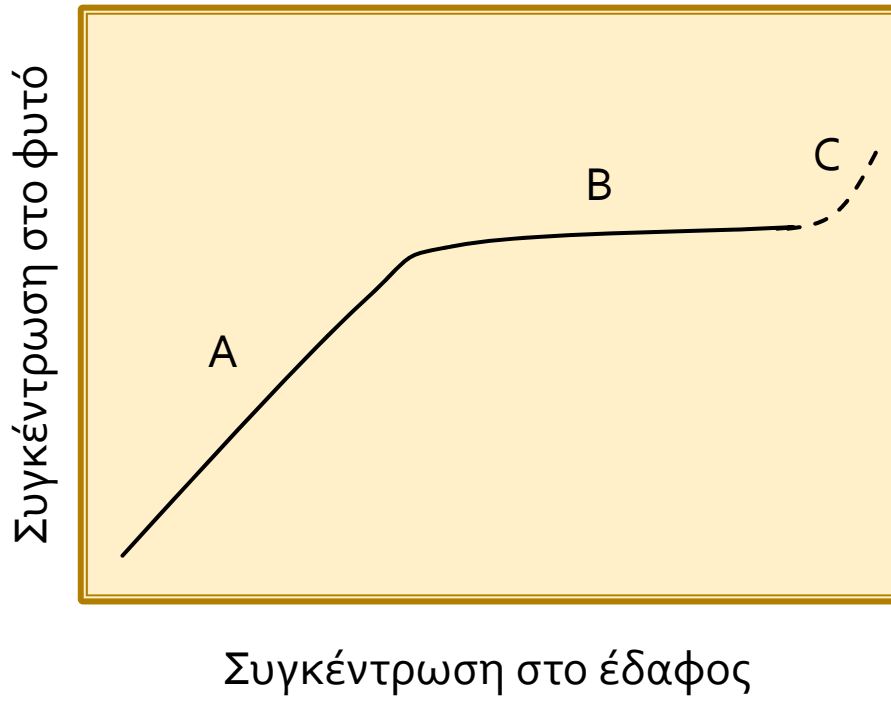
C_p = συγκέντρωση στο φυτό, C_s = συγκέντρωση στο έδαφος

Βιογενή στοιχεία		Ενδιάμεσα στοιχεία		Μη βιογενή στοιχεία	
B	1.70	Mo	0.04	Na	0.01
S	0.96	Mg	0.034	Rb	0.007
Zn	0.90	Ni	0.03	RE	0.003
P	0.88	Co	0.02	Cr	0.003
Mn	0.40	U	0.02	Li	0.0015
Ag	0.25	Fe	0.012	Si	0.0006
Ca	0.14			V	0.0006
Sr	0.13			Ti	0.0003
Cu	0.13			Al	0.0003
K	0.12				
Ba	0.12				
Se	0.10				

Μηχανισμός απορρόφησης ιόντων από φυτά

Σχέση συγκέντρωσης εδάφους- φυτού

Παράγοντες ελέγχου συγκέντρωσης στοιχείων στη βλάστηση

- Γένος και είδος φυτού
- Όργανο φυτού
- Βάθος ριζικού συστήματος
- Εδαφικό pH
- Αποστράγγιση εδάφους
- Ηλιοφάνεια
- Εποχή έτους

Δειγματοληψία βλάστησης

Σκοπός διασκόπισης	Παρακολούθηση περιβαλλοντικών παραμέτρων, εντοπισμός πηγής γεωχημικής ανωμαλίας (κοίτασμα ή ρύπανση)
Μέθοδος συλλογής δειγμάτων	Βάσει προϋπάρχουσας γνώσης ή θεωρίας πιθανοτήτων
Δείγματα φυτικών ειδών	Ένα είδος κατά μήκος τραβέρσας ή ποικιλία ειδών συχνής εμφάνισης στην περιοχή μελέτης.
Φυτικά όργανα	Κυρίως φύλλα
Περίοδος δειγματοληψίας	Κυρίως προς το τέλος της περιόδου ανάπτυξης (μέγιστη συγκέντρωση)
Σημαντικές επισημάνσεις	Απαιτείται αναγνώριση σταδίου ανάπτυξης κάθε φυτού που λαμβάνεται ως δείγμα. Τα όργανα που λαμβάνονται θα πρέπει να έχουν κοινή ηλικία.

Μεθοδολογία βιογεωχημικών διασκοπήσεων

- Δειγματοληψία
- Καθαρισμός
- Κονιοποίηση
- Χώνευση →
  - Υγρή (νιτρικό, υπερχλωρικό, υπεροξείδιο H)
  - Ξηρή (καύση στους 500 °C)
- Αξιολόγηση αποτελεσμάτων
  - Εξέταση λόγου στοιχείων (π.χ. Cu/Zn) για διαπίστωση σημαντικής ανωμαλίας